

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۸۸/۸/۲
تاریخ پذیرش نهایی: ۱۳۸۸/۱۱/۷

مهدی حسینی^۱

شاهنامه محمد جوکی

چکیده

در مکتب نگارگری هرات (قرن نهم ه.ق.) سه شاهنامه معتبر با حمایت امیران و شاهزادگان تیموری کتابت و نگارگری شد. این سه شاهنامه عبارت بودند از: شاهنامه بایسنغری (۸۳۳ ه.ق.)، شاهنامه محمد جوکی (۸۴۸ ه.ق.)، و شاهنامه ابراهیم سلطان (۸۳۳ ه.ق.). شاهنامه محمد جوکی که همزمان با دیگر شاهنامه‌های دوره تیموری تصویر شد، به حمایت و سفارش محمد جوکی (تولد ۸۰۶ ه.ق. وفات ۸۴۸ ه.ق.) از شاهزادگان تیموری و پنجمین پسر از اولاد شاهرخ، به انجام رسید. شاهنامه محمد جوکی دارای ۳۱ نگاره کامل است، از این ۳۱ نگاره ۳ نگاره در دربار امپراتوران گورکانی هند دستکاری شده و جلوه و فضایی مشخص از ویژگی‌های نگارگری گورکانیان به آن افزون گردیده است. در این بررسی، ضمن به دست دادن ویژگی‌ها و تفاوت‌های شاهنامه محمد جوکی با دیگر شاهنامه‌های این دوره چند نگاره مشخص مورد تحلیل قرار گرفته و یک مجلس از آن، یعنی «گرفتار آمدن یزدگرد» که در دربار امپراتوران هند دستکاری شده، مورد بررسی قرار گرفته است. شاهنامه محمد جوکی در مجموعه انجمن سلطنتی آسیایی لندن قرار دارد و امروزه به صورت قرضی درازمدت در اختیار موزه بریتانیا قرار گرفته است.

کلیدواژه‌ها: محمد جوکی، دید پهن دشتی، مکتب تیموری، شاهنامه، دستکاری گورکانی.

۱. استاد گروه آموزشی نقاشی، دانشکده هنرهای تجسمی، دانشگاه هنر، استان تهران، شهر تهران
E-mail: mehdi.hoseini43@yahoo.com